

SYNAKSARION SOBOTY I TYGODNIA WIELKIEGO POSTU WIELKIEGO MĘCZENNIKA TEODORA TYRONA

Stichosy:

Tyron pokarmem koliwa miasto karmi,
pokarm skalany za niegodny uznawszy.

Dzisiaj, w pierwszą sobotę Wielkiego Postu, świętujemy przedziwny cud z Kolinem, dokonany przez świętego sławnego wielkiego męczennika Teodora Tyrona¹, który miał taką prehistorię.

Gdy Julian Apostata² wstąpił na tron po Konstancjuszu³, synu Konstantina Wielkiego⁴, i zwrócił się od Chrystusa do kultu bożków, to zaczęło

¹ Św. wielki męczennik Teodor Tyron (?-306), był legionistą w armii cesarza Maksymina. W 305 r., kiedy władca rozpoczął swe rządy, Teodor przebywał ze swym garnizonem wojskowym w Amasei w Poncie. Wówczas ukazał się dekret nakazujący wszystkim żołnierzom oddawać cześć rzymskim bóstwom. Teodor stanowczo odmówił. Trybun dał mu czas do namysłu, który święty wykorzystał na podpalenia słynnej w Amasei świątyni „Matki bogów” Kybele. Po tym wydarzeniu natychmiast został aresztowany i poddany najokrutniejszym torturom. Drażniono go głodem, męczono, po czym skazano na śmierć przez spalenie. Święty sam dobrowolnie wszedł na stos i z modlitwą na ustach zakończył życie. Pięćdziesiąt lat po śmierci, Teodor ukazał się arcybiskupowi konstantynopolińskiemu Eudoksjuszowi i wyjawiał, że cesarz Julian Odstępca, chcąc sprofanować chrześcijańskie pokarmy w pierwszym tygodniu Wielkiego Postu, rozkazał skrapiać je krwią z pogańskich ofiar. W latach 491-518 na miejscu męczeństwa św. Teodora cesarz Anastazy zbudował wspaniałą świątynię, która szybko stała się celem licznych pielgrzymek. W VIII w. relikwie świętego przeniesiono z Amasei do włoskiego miasta Brindisi. Wspomnienie liturgiczne 17 II i w Sobotę I Tygodnia Wielkiego Postu. Świętowanie cudu św. Teodora w pierwszą sobotę Wielkiego Postu opisywał już patriarcha Konstantynopola Nektariusz (381-397).

² Julian Apostata, Flawiusz Julian (331-363), cesarz rzymski w latach 361-363. Dążył do osłabienia i wyrugowania chrześcijaństwa (zalegalizowanego przez Konstantyna Wielkiego) z imperium rzymskiego oraz podniesienia tradycyjnej religii starożytnych Rzymian do rangi religii państwowej. Zdając sobie sprawę z tego, że prześladowania chrześcijan prowadzone w I i II wieku wzmacniały tylko chrześcijaństwo, Julian starał się raczej osłabić chrześcijaństwo, tak by nie wydawało się potencjalnym wyznawcom bardziej atrakcyjne od kultów pogańskich. Przykładowo, w 362 roku przy okazji reformy szkolnictwa zabronił chrześcijanom uczyć w szkołach publicznych (ponieważ ci nauczali czytania bazując na Ewangelii), a w *Edyktie o tolerancji* przywrócił z wygnania biskupów chrześcijańskich uznanych przez resztę chrześcijan za heretyków, by wzbudzić pomiędzy chrześcijanami konflikty. Julian zginął w czasie wojny z Persami w dość niejasnych okolicznościach.

³ Konstancjusz II (317-361), cesarz rzymski w latach 337-361. Drugi z trzech synów Konstantina I Wielkiego i Fausty. Jako cesarz był rzecznikiem arnianizmu, który wcielał siłą za pomocą synodów w Arles w 353 roku, w Mediolanie w 353 roku i Brézier w 356 roku. Pod jego presją – w Mediolanie wszedł na zgromadzenie biskupów z obnażonym mieczem – potępiono i skazano na zesłanie Atanazego Wielkiego, Hilarego w Poitiers, Dionizego z Mediolanu, papieża Liberiusza i Hozjusza z Kordoby. Konstancjusz zmarł śmiercią naturalną po trzech dniach choroby, prawdopodobnie febry. Na łożu śmierci jako następcę wyznaczył swojego przeciwnika Juliana Apostatę.

⁴ Św. Konstantyn I Wielki (272-337), syn Konstancjusza I Chlorusa i św. Heleny, cesarz rzymski od 306 r., od 324 r. rządził samodzielnie. W 313 r. w Mediolanie wydał edykt mediolański dający swobodę wyznania chrześcijanom. Na kilka dni przed śmiercią przyjął chrzest z rąk ariańskiego biskupa Euzebiusza z Nikomedii

się wielkie prześladowanie chrześcijan, jawne i zarazem ukryte. Niegodny cesarz zakazał okropnie męczyć, a także jawnie w nieludzki sposób zabijać chrześcijan, wstydząc się i równocześnie obawiając, żeby do chrześcijan nie przyłączyło się wielu ludzi, ale zamyślił ten okropny oszust w pewien ukryty sposób skalać chrześcijan. W tym celu, pamiętając, że chrześcijanie w pierwszym tygodniu Wielkiego Postu szczególnie się oczyszczają i zważają na Boga, wezwał prefekta miasta i nakazał usunąć zwykle sprzedawane produkty, a wystawić na rynku inne pokarmy, a mianowicie chleb i napoje, uprzednio pokropiwszy je krwią ofiar złożonych bożkom i skalać tym pokropieniem, aby spożywający je w poście chrześcijanie skalali się w chwili największego oczyszczenia. Prefekt miasta natychmiast zrealizował to, co zostało mu polecone, i na całym targu rozłożono skalane krwią ofiar pogańskich pokarmy oraz napoje.

Jednak wszystkowiedzący Bóg, sprzeciwiający się chytrym w ich intrygach i zawsze pamiętający o nas, swoich sługach, zniszczył także nikczemne zamysły odstępcy. Do biskupa Eudoksjusza⁵, chociaż był on heretykiem a nie prawosławnym, Bóg posłał wielkiego swego męczennika Teodora, ze stanu wojskowego, zwanego Tyronem. Teodor zjawił się biskupowi nie we śnie, ale na jawie, i tak oto powiedział: „Wstań jak najszybciej możesz, zgromadź owczarnię Chrystusową i surowo przykaż, aby nikt nie kupował pokarmów wyłożonych na targu, bowiem wszystkie one są skalane krwią pogańskich ofiar z rozkazu niegodnego cesarza”. Biskup powątpiewał i zapytał: „Jak może się to udać, skoro są tacy, którzy nie mają w domu wystarczającej ilości pożywienia, jak oni mają nie kupować produktów wyłożonych na targu?” – „Daj im koliwo – odpowiedział święty – i uzupełnij braki”. Gdy biskup dziwiąc się i nie rozumiejąc zapytał, co to jest koliwo, wtedy wielki męczennik Teodor powiedział: „Gotowana pszenica, bowiem tak zwykliśmy nazywać ją w Euchaitie”⁶. Patriarcha zaczął dopytywać się, kim jest ten, kto troszczy się o chrześcijan, a święty odpowiedział: „Teodor, męczennik Chrystusowy, teraz przez Niego posłany do Ciebie jako pomocnik”. Patriarcha natychmiast wstał i powiadomił wielu chrześcijan o wizji, a uczyniwszy tak, jak polecił święty Teodor, zachował owczarnię Chrystusową nienaruszoną przez intrygi wroga i odstępcy. Cesarz zaś widząc, że jego knowania zostały ujawnione i nic się nie udało, zawstydził się bardzo i polecił znowu sprzedawać na targu zwykłe towary.

Chrześcijanie, składając dziękczynienie łaskawcy męczennikowi, po przejściu pierwszego tygodnia Wielkiego Postu, w tę sobotę, radośnie uczynili Jemu święto, przygotowawszy koliwo. Od tamtego czasu aż do dzisiaj my, wierni, wspominamy ten cud, aby tak przesławne dzieło męczennika wraz z

(zm. 341). Konstantyn na bazie dawnej greckiej kolonii Bizancjum wybudował wspaniałe miasto które nazwał – Miastem Konstantyna – *Konstantinopolis*, przyszlą stolicę cesarstwa bizantyjskiego. Dzień pamięci 21 V.

⁵ Eudoksjusz z Antiochii był arcybiskupem Konstantynopola w latach 360-370. Był twórcą herezji, nazwanej od jego imienia eudoksjanie, głoszącej, że Syn jest niepodobny do Ojca, ponieważ ma początek i odrębną wolę.

⁶ Euchaita, miasto w prowincji Pontus, w północnej części Azji Mniejszej, dzisiaj turecka wieś Beyözü.

upływem czasu nie zostało zapomniane i czcimy pamięć wielkiego męczennika Teodora przez poświęcenie koliwa.

Świętego Teodora za czasów cesarza Maksymina⁷ zamęczył niegodny prepozyt Brenka, najpierw morząc głodem w więzieniu. Święty podpalił świątynię ich pogańskiej bogini i rozdał ubogim jej ozdoby. Kiedy niektórzy poganie żądali od niego wyjaśnień i chcieli, żeby odwrócił się od Chrystusa, i dawali takie rady, on był niezłomny. Wiele wycierpiał, aż w końcu został wrzucony w ogromny rozpalony stos i pośród płomieni oddał duszę Bogu.

Chryste Boże nasz, dla Jego wstawiennictwa zmiłuj się nad nami i zbaw nas. Amen.

⁷ Maksymin II Daja (270-313), syn siostry Galeriusza. Dzięki wujowi szybko awansował w armii, a w 305 roku został przez niego adoptowany. Tytuł cezara otrzymał w 305 roku.